

su rjeđe, očituju još kasnorimske tradicije, što je osobito prihvatilo zap. slikarstvo (Bazgalji, Draguč); osebujna se pak modra pozadina, uobičajena u različitim bizantinizmima romanike, pojavljuje češće. Lokalne tradicije često potiskuju čistoću stilova osobitošću nošnje i pokreta, a ponekad i istodobnom prisutnošću grčkih i lat. pismena. U svetačkoj pratnji omiljelog motiva »Krista u slavi« pojavljuju se često i neuobičajeni sveci (T. Becket 1283, u zadarskoj katedrali). Osim svetačkih legendi zastupani su i prizori iz života (orač u Srimi kraj Šibenika) ili u romanici omiljeli kalendar (Sv. Vincent u Sv. Vinčentu). Iznimna je pojava oslikavanje pročelja; omiljeli lik Sv. Kristofora naslikao je na Peristilu u Splitu majstor *A. Buvina* (1214).

Počeci gotike (XIII–XIV. st.) izraženi su, osobito u unutrašnjoj Hrvatskoj, romaničkim arhaizmima u stilu i ikonografiji (Belec, crkva Sv. Jurja; Lovčić, crkva Sv. Martina) kao i djelima putujućih uglavnom tal. majstora (Zagreb, kapela Sv. Stjepana; Kalnik, crkva Sv. Brcka). Dok je u Dalmaciji nazočnost tal. umjetnika poznata iz arhivske građe, u Istri se očuvalo nekoliko djela (Rokotole, Sv. Pelagij kraj Završja) internacionalnoga gotičkog izraza. Gotičko z. s. zastupano je velikim brojem lok. s raznovrsnim sadržajem i vrsnoćom. U unutrašnjosti Hrvatske ono je vezano uz bogate samostane (Lepoglava, Požega, Bijela) i narudžbe feudalaca za njihove dvorske kapele (Brinje, Ružica) ili ladanjske crkve. Sklonosti donatora odrazile su se i na izbor fresaka koje većinom imaju eklektička obilježja. U Istri su stanovnici malih gradića, okupljeni u bratovštinama, glavni naručitelji zidnih slika; tako su nastala mnogobrojna ostvarenja, razvile se slikarske radionice i, dakako, pojavile lokalne crte u tehnici i sadržajima (Lindar, Barban, Pićan, Žminj, Božje Polje). Od

domaćih se umjetnika ističe *Vincent iz Kastva* (freske u crkvi Sv. Marije na Škrilinama). Krugu srednjoeur. slikarstva sadržajem i vrsnoćom pripadaju freske u pazinskoj župnoj crkvi. U Dalmaciji arhivski izvori govore o domaćim majstorima, a među očuvanim freskama ističu se one na svodu sakristije splitske katedrale, djelo *D. Vuškovića*.

U doba renesanse z. s. zamire na cijelome području Hrvatske, premda se u Istri ipak nastavlja s oslikavanjem crkvice; najznačajnije je djelo domaćega majstora *Antona s Padove* koji je 1529. oslikao crkvu Sv. Roka u Draguču. Osim u crkvama freske toga razdoblja se pojavljuju i u samostanskim blagovalištima s prikazom »Posljednje večere« (Zadar), ali i na svjetovnim zgradama kao što su gradske vijećnice (Rovinj) i ljetnikovci (Dubrovnik). Iznimno mjesto imaju freske iz apsida zadarske katedrale s prizorom »Posljednjeg suda«, koje se pripisuju *A. Meduliću* (uništene u XVIII. st.).

Nova pojava u zidnome slikarstvu Hrvatske je živopis pravosl. crkve; ranim pojavljivanjem i vrsnoćom ističe se živopis manastira Orahovice u Slavoniji (XVI. st.).

Barokno z. s. koje je nastajalo nakon prestanka tur. opasnosti svojim razmjerima i sadržajima govori o umj. poletu čiji su nosioci uglavnom crkv. redovi. Osobitošću stila i bogatstvom sadržaja ističe se prije svega pavlinsko slikarstvo, krug lepoglavskoga slikara *I. Rangera* (Lepoglava, Lepoglavska Purga, Štrigova, Križevci), a slijede ga mnoge crkve po Hrvatskoj koje su oslikali domaći i strani majstori (*A. Lerchinger*, crkva Marije Jeruzalemske u Trškom Vrh; *J. Gonner*, župna crkva u Kutini). Bogatstvu zidnih slika u crkvama pridružuju se sve mnogobrojnije oslikane